

"آرمانشهر"

مطالعه تطبیقی آرمانشهر در غرب

با

آرمانشهر در ایران

شادروان احسان فیض رفعتیان

انتشارات: فروغ سپهر

سرشناسه: فیض‌رفعتیان، احسان، ۱۳۶۱-۱۳۹۵.

عنوان و نام پدیدآور: مطالعه تطبیقی آرمانشهر در غرب با آرمانشهر در ایران/ احسان فیض‌رفعتیان.

مشخصات نشر: کرج: فروغ سپهر، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۷۰ ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار (بخشی رنگی).

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۷۰۸-۳-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتاب حاضر در اصل پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده بوده است.

موضوع: مدینه فاضله -- ایران

Utopias -- Iran : موضوع

موضوع: مدینه فاضله -- کشورهای غربی

Utopias -- Western countries : موضوع

موضوع: مدینه فاضله -- مطالعات تطبیقی

Utopias -- Comparative studies : موضوع

موضوع: مدینه فاضله -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

Utopias -- Religious aspects -- Islam : موضوع

رده بندی کنگره: ۱۷۰/۴۱۶/۸۰۶HX

رده بندی دیویی: ۳۲۱/۰۷

شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۸،۲۷۷

مطالعه تطبیقی آرمانشهر در غرب با آرمانشهر در ایران

شادروان احسان فیض‌رفعتیان

ویراستار: دکتر ثقفی - مرتضی فضلی

طراح جلد: مهندس رضا مفاخر

صفحه آرا: ساناز نورانی آتشگاه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۷۰۸-۳-۴

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

انتشارات: فروغ سپهر

برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد رشته معماری - گرایش مطالعات معماری ایران

پژوهشگر و نویسنده: شادروان احسان فیض‌رفعتیان

چکیده:

این پژوهش می‌کوشد تصویری نمادین و روشن از وضعیت آرمانی معماری، در قالب آرمانشهری که پیونددهنده فلسفه و جهان‌بینی ما با معماری است، ارائه دهد. آرمانشهری که از دل آرا و نظرات اندیشمندان این حوزه نمایان می‌گردد.

هرچند پژوهش‌های متعددی به آرمانشهرهای غربی و آرمانشهرهای ایرانی به صورت مستقل پرداخته‌اند، اما کمتر تلاشی صورت گرفته تا این دو را با یکدیگر مقایسه نموده، نقاط تشابه و تفاوت آنها را مشخص گردانند. همچنین، در این اثر توجه خاصی به ویژگی‌های معماری و شهر در جوامع آرمانشهری و پادآرمانشهری که اندیشمندان مطرح ایرانی و غربی در آثارشان ارائه داده‌اند، معطوف شده است.

این کتاب ازجمله روش‌های به نقش معماری در تحقق جامعه آرمانی و نیز ویژگی‌های احتمالی معماری در آرمانشهر را در بخش این پژوهش به ویژگی‌های معماری آرمانشهر در ایران و غرب می‌پردازد. همچنین تشابه و تفاوت‌های آرمانشهرهای غربی و ایرانی مورد کنکاش قرار می‌گیرند. روش تحقیق کیفی (توصیفی-تحلیلی) و روش تجزیه و تحلیل، استدلال قیاسی در مطالعه تطبیقی آرمانشهرهای ایران (دوره‌های ایران باستان و پس از اسلام) و غرب است.

از نتایج این پژوهش، ارائه تصویری روشن از آرمانشهر می‌باشد. این تصویر ویژگی‌های معماری و شهرسازی ما را، آن‌گونه که آرزویش داریم و می‌بایست باشد، ارائه می‌دهد. با وجود صرف سرمایه‌هنگفت در کشور، چنین به نظر می‌رسد که به دست مشخصی که نویددهنده آینده‌ای بهتر باشد، وجود ندارد.

این کتاب در هفت گفتار ارائه شده است. گفتار نخست به کلیات تحقیق می‌پردازد؛ گفتار دوم به آرمانشهرهای ایران باستان می‌پردازد؛ آرمانشهرهایی که از دل منابعی چون اوستا و شاهنامه بیرون می‌آیند تا ریشه‌های دیرین توجه به آرمانشهر و نقش آن در ذهن و قلب مردم باستان ایران را به ما نشان دهند. گفتار سوم به آرمانشهرهای اسلامی می‌پردازد. آرمانشهرهایی که ریشه در آرای پیشین و مهم‌تر از آن، آموزه‌های اسلام دارند. گفتار چهارم به مرور نوشته‌های تاریخی ایران و ریشه‌های ایده‌های پیدایش آنها می‌پردازد. گفتار پنجم به بررسی آرمانشهرها و پادآرمانشهرهای غربی می‌پردازد. گفتار ششم سعی دارد به استخراج ویژگی‌های معماری از دل آرمانشهرها، بخصوص انواع غربی بپردازد. گفتار هفتم با مقایسه آرمانشهرهای ایرانی-اسلامی با آرمانشهرهای غربی سعی دارد تمایزهای آنها را آشکارتر سازد تا از این طریق درک و شناخت بهتری نسبت به آرمانشهرها به دست آید.

کلیدواژه‌ها: مدینه فاضله، اتوپیا، آرمانشهر، پادآرمانشهر، معماری آرمانی

فهرست مطالب

۱۵	گفتار اول
۱۵	کلیات پژوهش
۱۶	مقدمه
۱۸	مسئله تحقیق
۱۹	پیشینه تحقیق
۲۱	گفتار دوم
۲۱	آرمانشهر ایران پیش از اسلام
۲۲	مقدمه
۲۴	اسطوره، از خیالی زیبا تا واقعی تجلی
۲۷	آرمانشهرهای اسطوره‌ای در قالب شهر، باغ و در
۲۷	ورجمکرد؛ آرمانشهری راستین
۳۰	کنگ‌دژ؛ دژی افسانه‌ای، دست‌نیافتنی در آستان
۳۴	کاخ کاووس؛ بناهایی بر فراز البرز
۳۶	۳-۲-۲-کاخ افراسیاب؛ ساخته‌ی گجسته
۳۷	حاکمان آرمانی؛ موعودهای زردشتی
۳۹	دوران تاریخی
۳۹	آرمان شهریاری
۴۹	عصر زرین بهرام گور از زبان نظامی
۵۰	مزدک و جنبش او
۵۲	عصر زرین انوشیروان: آرمان و قدرت
۶۱	گفتار سوم: آرمانشهر اسلامی
۶۲	مقدمه
۶۲	۱-۳-فارابی
۶۶	حاکم (رئیس) آرمانشهر فارابی

۷۱	مردم مدینه فاضله
۷۳	۲-۳- شیخ مفید
۷۵	آرمانشهر از نگاه شیخ مفید
۷۵	الف) امنیت اجتماعی و اقتصادی
۷۵	ب) عدالت اجتماعی
۷۶	ج) مساوات
۷۶	حاکم در اسلام
۷۷	حکومت امشی
۷۸	حکومت شروع
۷۹	ابن سینا
۷۹	انواع حکومت
۸۰	۱- حکومت دموکراسی
۸۰	۳- حکومت استبدادی
۸۰	۴- حکومت اشرافی یا اریستوکراسی
۸۱	دولت آرمانی
۸۲	قوانین جامعه
۸۲	طبقات اجتماعی
۸۲	ابن خلدون
۸۶	لوازم برپایی شهرها
۸۷	طرحی برای شهر
۸۸	ابن خلدون، اندیشمندی بدون خیال آرمانشهر
۹۱	گفتار چهارم: شهرهای ایرانی
۹۲	مقدمه
۹۲	شهرهای تازه بنیاد
۹۳	عوامل موثر در پیدایش شهرها
۹۷	شهرسازی ایران باستان
۹۷	وندیدار کهن ایرانی

- ۹۸ شکل‌گیری شهرهای تازه بنیاد در دوران باستان
- ۹۹ شهر گور (اردشیرخوره).....
- ۱۰۱ بیشاپور.....
- ۱۰۲ ارگ حکومتی و نواحی سکونتى.....
- ۱۰۳ ساختار شهر؛ خیابانهای اصلی و فرعی.....
- ۱۰۴ بنای یادبود شاپور.....
- ۱۰۴ شهرهای قدیمی ایران در دوره اسلامی.....
- ۱۰۶ شهرهای طراحی شده در سبک خراسانی.....
- ۱۰۶ به منظور استقامت، ارزی و جلوگیری از تعدی دشمنان.....
- ۱۰۶ دور نگه داشتن سپاهیان از.....
- ۱۰۶ ایجاد مکانی برای تفریح پادشاهان.....
- ۱۰۶ شهرهایی که در کنار قلعه یا کاخ ساخته شدند.....
- ۱۰۷ شهرهایی که در کنار یک آبادی قدیمی ساخته شدند.....
- ۱۰۷ شهر بغداد.....
- ۱۰۹ شهر دمشق.....
- ۱۰۹ ربع رشیدی.....
- ۱۱۲ ساخت شهر سلطانیه.....
- ۱۱۳ شام غازان خان.....
- ۱۱۴ اصفهان.....
- ۱۱۵ شیراز.....
- ۱۱۶ بافت شهر شیراز.....
- ۱۱۶ سبک تهران.....
- ۱۱۸ خیابان.....
- ۱۱۹ محله.....
- ۱۱۹ میدان.....
- ۱۱۹ شهر ایرانی نوساخته.....
- ۱۲۰ اسطوره و بنای شهر.....

- ۱۲۰..... آیا آرمانشهرهای اسطوره‌ای ساخته شده‌اند؟
- ۱۲۱..... ورجمکرد
- ۱۲۱..... کنگ دژ
- ۱۲۱..... کنگاور
- ۱۲۲..... واژه‌شناسی تاریخی
- ۱۲۳..... ریشه‌شناسی
- ۱۲۵..... کنگور و کنگدژ
- ۱۲۶..... هگمتانه
- ۱۲۷..... گفتار پنجم
- ۱۲۷..... آرمانشهر و پادآر شهر غبی
- ۱۲۸..... تعاریف آرمانشهر و پادآر شهر از نگاه غرب
- ۱۲۸..... تعریف آرمانشهر (اتوپیا)
- ۱۲۸..... تعریف پادآرمانشهر (دستوپیا)
- ۱۲۹..... مروری بر آثار ادبی آرمانشهری
- ۱۲۹..... The Republic و به یونانی Politeia جمهوری به انگلیسی
- ۱۳۰..... آرمانشهر (Utopia)
- ۱۳۰..... ساعت شاهزادگان (Reloj de Príncipes)
- ۱۳۱..... جمهوری جهانی
- ۱۳۱..... کیفرها
- ۱۳۲..... قانون طبیعت
- ۱۳۳..... آتلانتیس نوین (New Atlantis)
- ۱۳۳..... سفرهای گالیور (Gulliver's Travels)
- ۱۳۴..... تاموئه
- ۱۳۴..... نامه‌های ایرانی (به انگلیسی - Persian Letters به فرانسوی Lettres persanes)
- سفر و ماجراجویی‌های لرد ویلیام کاریسدال در ایکاریا (Travel and Adventures of Lord William Carisdall in Icaria)
- ۱۳۵.....

- یک آرمان شهر مدرن (۱۹۰۵) (A Modern Utopia) ، در روزگار شهاب سنگ (In the Days of the Comet) ، آدمیان همچون خدایان (۱۹۲۳) (Men Like Gods) ؛ ۱۳۵
- شهر آفتاب (The City of the Sun) ۱۳۶
- پاره نوشته‌هایی درباره‌ی نهادهای جمهوری ۱۳۷
- نگاهی به عقب ۱۳۷
- آنتی دورینگ ۱۳۷
- تلماک ۱۳۷
- نمونه‌هایی از اثر ادبی پادآرمانشهری ۱۳۷
- الگوی روایت داستان: «ای آرمانشهری و پادآرمانشهری ۱۳۸
- الگوی اول: راوی داستان، شخصی خارج از آرمانشهر یا پادآرمانشهر ۱۳۸
- الگوی دوم: راوی داستان، عضو جامعه آرمانشهر یا پادآرمانشهر ۱۳۹
- بررسی هفت اثر ادبیات داستانی ۱۳۹
- اتوپیا (Utopia) ۱۴۰
- ما (We) ۱۴۳
- دنای قشنگ نو (Brave New World) ۱۴۵
- کتاب ۱۹۸۴ (۱۹۸۴) ۱۴۹
- میرا (Mortelle) ۱۵۲
- برج (High Rise) ۱۵۴
- سه گانه عطش مبارزه (The Hunger Games trilogy) ۱۵۵
- گفتار ششم ۱۵۷
- معماری آرمانشهر (در نگاه غرب) ۱۵۷
- آرمانشهرها و پادآرمانشهرهای غربی در یک نگاه ۱۵۸
- ارتباط آرمانشهر و پادآرمانشهر غربی با معماری ۱۶۱
- ویژگی‌های معماری آرمانشهرهای غربی ۱۶۲
- ویژگی‌های معماری پادآرمانشهرهای غربی ۱۶۳
- گفتار هفتم ۱۶۵
- قیاس آرمانشهر غربی و ایرانی-اسلامی ۱۶۵

۱۶۶	مقدمه
۱۶۶	آرمانشهر، شهری ساختنی یا بهشتی اعجاز‌گونه
۱۶۷	آرمانشهری وابسته به جامعه یا وابسته به حاکم
۱۶۷	آرمانشهر غربی، وابسته به جامعه و قانون
۱۶۸	آرمانشهر ایرانی-اسلامی، وابسته به حاکم آرمانی
۱۶۹	منابع